

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Lenky Severové a soudců JUDr. Mgr. Marka Del Favera, Ph.D., a JUDr. Ilony Lövyové ve věci

žalobkyně: **Vysoká škola ekonomie a managementu, a.s.**, IČO 01801376
sídlem Nárožní 2600/9a, Stodůlky, 158 00 Praha 5
zastoupená advokátem Mgr. Martinem Zástěrou
sídlem Radhošťská 1942/2, 130 00 Praha

proti
žalované: **Karolína R.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem JUDr. Davidem Jopkem, Ph.D.
sídlem nám. Svobody 527, 739 61 Třinec-Lyžbice

o zaplacení 170 000 Kč

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 22. 7. 2022, č. j. 14 C 259/2021-121,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se **mění** takto:

Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni **170 000 Kč** do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení **92 498 Kč** do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Martina Zástěry, advokáta se sídlem Radhošťská 1942/2, 130 00 Praha.

- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů odvolacího řízení **47 045 Kč** do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Martina Zástěry, advokáta se sídlem Radhošťská 1942/2, 130 00 Praha.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem v záhlaví označeným okresní soud žalobu, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku 170 000 Kč zamítl (výrok I) a uložil žalobkyni nahradit žalované náklady řízení zaplacením 100 647,80 Kč (výrok II).
2. Soud prvního stupně vyšel zejména ze zjištění, že žalovaná podepsala 17. 10. 2019 smluvní prohlášení studenta k administraci a podmínkám studia na vysoké škole (žalobkyně) [dále též jen „smlouva o studiu“], tedy vzala na vědomí (věděla), že žalobkyně je soukromou vysokou školou se státním souhlasem, jejíž činnost a fungování je saturováno mimo jiné ze studijních poplatků, seznámila se s obsahem všech cenových úrovní, rozsahem poplatků, podmínkami a vnitřními předpisy a zavázala se hradit příslušné studijní poplatky po celou dobu svého studia. V případě zanechání, ukončení studia či vyloučení ze studia se zavázala doplatit rozdíl mezi celkovou výší a skutečně zaplacenými studijními a administrativními poplatky. Ukončení či vyloučení ze studia, jakož i ukončení studia z důvodu na straně žalované před termínem řádného ukončení nemá vliv na její závazek zaplatit plnou výši studijních poplatků. Dne 18. 10. 2019 byla žalovaná vyrozuměna o splnění podmínek přijímacího řízení a byla přijata ke studiu v cenové úrovni Standard, ve které studijní poplatky za standardní dobu studia tří let činí 120 000 Kč. Splátku za první ročník studia (2019/2020) žalovaná uhradila ve výši 40 000 Kč. Následně požádala o ukončení studia. Žalobkyně jí zaslala oznámení o zanechání studia ze dne 29. 7. 2020, informovala ji o ukončení studia k datu 16. 7. 2020 a vyzvala k zaplacení doplatku do cenové úrovně Premium za první ročník ve výši 20 000 Kč a poplatky v této cenové úrovni za druhý a třetí ročník vždy ve výši 60 000 Kč, včetně administrativního poplatku v souhrnné výši 30 000 Kč (3 x 10 000 Kč), celkem tedy k zaplacení 170 000 Kč.
3. Zjištěný skutkový stav podřadil pod čl. 33 odst. 1 až 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), § 1, § 39 odst. 1 a 4, § 39a odst. 3, § 40 odst. 1, § 41 odst. 1, § 43 odst. 1, § 56 odst. 1 a 2, § 59, § 63 odst. 1 až 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, a § 580 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“) a uzavřel, že žaloba nebyla podána důvodně.
4. Účastnicemi ústně, nejpozději doručením vyrozumění o přijetí ke studiu, uzavřenou smlouvu o vzdělání právně kvalifikoval jako inominátní smlouvu podle § 1746 odst. 2 o. z. Za právně irelevantní považoval, zda vnitřní právní předpisy žalobkyně tvořící její obsah jsou náležitě registrovány. S odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014 (všechna zde označená rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti přístupná na webových stránkách Nejvyššího soudu <https://www.nsoud.cz>, zatímco rozhodnutí Ústavního soudu jsou veřejnosti přístupná na internetových stránkách Ústavního soudu <https://nalus.usoud.cz>), uvedl, že nejde o smlouvu spotřebitelskou. Přestože jádro své argumentace ohledně rozporu s dobrými mravy, veřejným pořádkem, zákonem o vysokých školách a Listinou spočívající v absenci poskytování studia, na což nelze nahlížet jinak než jako „na formu sankce a donucovacího prostředku“, upnul k uplatněnému nároku, současně (stručně) uzavřel, že má inominátní smlouvu podle § 580 odst. 1 a § 588 o. z. za absolutně neplatnou (srov. bod 62 in fine napadeného rozsudku); z kontextu odůvodnění vyplývá, že tento právní závěr (snad) činí pouze ohledně části inominátní smlouvy (srov. § 576 o. z.), neboť platbu poplatku za první ročník ve výši 40 000 Kč shledal „zcela po právu“ (viz bod 54 napadeného rozsudku).
5. Proti tomuto rozsudku podala odvolání žalobkyně. Rozsudek napadla zcela. Přestože ve své odvolací argumentaci poukazuje i na skutkové odvolací důvody, její těžiště spočívá v právní rovině,

tedy soudu prvního stupně vytýká zejména nesprávné právní posouzení (v úplnosti brojí i do nákladového výroku).

6. Soudu prvního stupně vytýká, že vychází z nesprávného právního názoru, že poplatky spojené se studiem představují přímé protiplnění studenta za jeho studium, čímž se odchyluje od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014), ze které vyplývá, že poplatky nepředstavují přímé (adresné) protiplnění za poskytnuté služby (zprostředkovanou výuku), vyjadřují podíl studenta na nákladech na vysokoškolské studium, tedy pravý opak. Zároveň soud přehlíží, že studijní kapacity jsou dimenzovány na celou dobu několikaletého studia, a to včetně zajištění financování všech studijních míst, resp. úhrady nákladů s nimi spojených. Do již jednou zahájeného několikaletého studijního oboru, ve kterém na sebe jednotlivé vyučované předměty navazují, nelze v jeho průběhu (bez dalšího) přijmout jiného uchazeče. Náklady na udržení studia zbývajících studentů se přitom výrazně neredukují.
7. V rozporu s požadavky soudní praxe (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2014, sp. zn. 33 Cdo 3019/2013) neprovedl úvahu proč by mělo být právní jednání, z nějž žalobkyně odvíjí uplatněný nárok v rozporu s dobrými mravy, pročez má napadený rozsudek za vnitřně rozporný, nepřezkoumatelný a částečně i nesrozumitelný. Kromě toho věcně předpoklady pro rozpor tohoto jednání s dobrými mravy dány nejsou. Předpoklady je totiž nezbytné posuzovat k okamžiku uzavření smlouvy o studiu s perspektivou studia žalované v celé standardní době studia (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 28 Cdo 2660/2007). V obdobných věcech (např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2021, sp. zn. 25 Co 1/2021) byl naopak uplatněný nárok shledán jako souladný s dobrými mravy.
8. Kritérium veřejného pořádku (a rozpor s ním) pak soud nesprávně používá v souvislosti s relativní neplatností právního jednání (§ 580 odst. 1 o. z.). V posuzované věci není dán ani tehdy, byl-li by vztažen k absolutní neplatnosti (§ 588 o. z.). Soud nezkoumal, alespoň v tomto směru neuvedl své úvahy, co má představovat narušení veřejného pořádku, navíc tak neučinil ve spojení s rozporem se zákonem. Zcela pak pominul nezbytnou kvalitu relevantního rozporu, tedy jeho zjevnost; očividnost navenek, kterou není třeba bez dalšího hlouběji dokazovat (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1794/2018).
9. Smlouva o studiu a vnitřní předpisy žalobkyně nejsou v rozporu s § 56 odst. 1 písm. a) zákona o vysokých školách. Uvedené ustanovení nezakazuje vnitřním předpisům transparentně založit povinnost studentů soukromé vysoké školy platit celou standardní dobu studia bez ohledu na to, zda dostudují, nebo nedostudují. Poplatková povinnost žalované nevznikla v souvislosti se zanecháním studia, ale v souvislosti s tím, že nastoupila ke studiu a následně nesplnila podmínky zvýhodněného školného řádným plněním studijních povinností. Způsob stanovení poplatků je přitom plně v souladu s § 59 zákona o vysokých školách, který dle výše uvedené ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu jako jediný reglementuje stanovení školného na soukromých vysokých školách.
10. Přímo aplikovatelným čl. 33 Listiny není (čl. 41 odst. 1 Listiny), i kdyby tomu tak bylo, pak nestanoví limity ve vztahu k právu žalované zavázat se k úhradě poplatků za celou standardní dobu či v souvislosti s jejími studijními výsledky.
11. Navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek buď zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, anebo jej změnil tak, že žalobě vyhovějí a žalobkyni přizná náhradu nákladů před soudy obou stupňů.
12. Žalovaná ve vyjádření k odvolání žalobkyně se v zásadě ztotožnila se závěry soudu prvního stupně, zejména pak s tím, že ujednání o poplatcích je v rozporu se zákonem, veřejným pořádkem a dobrými mravy, a tudíž neplatné. Oproti soudu setrvala na svém názoru, že jde o vztah spotřebitelský. V této souvislosti poukázala na důvody rozvedené v rozsudku Nejvyššího soudu

ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 33 Cdo 3805/2018, a v něm zmíněnou judikaturu Soudního dvora Evropské unie. Popřela, že by žalobkyně nemohla do probíhajícího studia přijmout jiné studenty, poukázala na tzv. přestupy z jiných škol. Jde tedy o podnikatelské riziko žalobkyně, které nemůže bezdůvodně přenášet na spotřebitele. Dále zopakovala argumentaci vedoucí k jí prosazovanému názoru o neuzavření smlouvy a vypořádání podle zásad o bezdůvodném obohacení. Odmítla, že by vnitřní předpisy nepodléhaly regulaci. Nadto uplatněný nárok nebyl v rozhodné době ve vnitřních předpisech zakotven; nařízení rektora není vnitřním předpisem. Žalobkyně neregistrovala své vnitřní předpisy tak, jak dle zákona správně měla. Vzhledem k absenci poskytnutí výuky – poté, co oznámila žalobkyni ukončení studia – je nezbytné z důvodu lichvy shledat smlouvu za neplatnou (§ 1796 o. z.). Navrhla, aby byl napadený rozsudek jako věcně správný potvrzen a žalované přiznána náhrada nákladů odvolacího řízení.

13. Žalobkyně v replice k vyjádření žalované předně zdůraznila, že žalovaná svým vyjádřením nevyvrací odvolací důvody. Opakuje důvody, na nichž vybuodovala procesní obranu. Věcně k argumentaci ohledně další regulace vnitřních předpisů a lichvě uvedla, že je založena na novotách, kromě toho ustálená rozhodovací praxe dovolacího soudu vyvrací další regulaci, vzájemnou podmíněnost plnění a spotřebitelskou povahu vztahu. Nadto žalobkyně byla ochotna a schopna žalované vzdělání v souladu se smlouvou o studiu a vnitřními předpisy poskytnout (§ 1911 o. z.), potažmo ujednání není v rozporu s požadavkem přiměřenosti a materiálně se jedná právě o ujednání o ceně. Smlouva o studiu může být uzavřena v jakékoliv formě, přičemž uzavření adhezí smlouvy není protiprávní. Nebyl naplněn žádný z předpokladů zakázaných ujednání. Povahu plnění nelze poměřovat § 2048 a násl. o. z. Poplatková povinnost není vázána na výkon práva v podobě zanechání studia, ale na samotné zahájení studia. Zopakovala, že nabízí studentům různé cenové úrovně a zdůraznila (dotvrdila), že v případě cenové úrovně Exclusive se student zavazuje k platbě pouze za dobu, kdy skutečně studoval.
14. Odvolací soud po zjištění, že odvolání bylo podáno osobou oprávněnou, je včasné a přípustné, přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně [§ 212 věta první, § 212a odst. 1, 3 a 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)] zcela a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.
15. Žalobkyně se domáhala po žalované zaplacení dlužných poplatků ve výši 170 000 Kč. Tvrdila, že žalovaná byla vyzkoumána o splnění podmínek přijímacího řízení a byla přijata ke studiu v cenové úrovni Standard, ve které studijní poplatky za standardní dobu studia tří let činí 120 000 Kč a administrativní poplatky činí 30 000 Kč, přičemž žalovaná zaplatila pouze splátku za první ročník studia ve výši 40 000 Kč. Následně požádala o ukončení studia. Žalobkyně ji zaslala oznámení o zanechání studia a informovala ji o ukončení studia k datu 16. 7. 2020 a vyzvala k zaplacení doplatku do cenové úrovně Premium za první ročník ve výši 20 000 Kč a poplatky v této cenové úrovni za druhý a třetí ročník vždy ve výši 60 000 Kč, včetně administrativního poplatku v souhrnné výši 30 000 Kč, které se zavázala uhradit smlouvou o studiu (smluvní prohlášení studenta k administraci a podmínkám studia na VŠEM), jejichž výše a splatnost vyplývá z vnitřních předpisů žalobkyně, resp. se zavázala doplatit rozdíl mezi cenovou úrovní Standard a Premium v případě nesplnění stanovených podmínek v daném ročníku a uhradit veškeré studijní poplatky za celou standardní dobu studia, a to i v případě nebude-li ve studiu pokračovat.
16. Procesní obrana žalované byla budována na argumentaci, že smlouva o studiu nebyla účastnicemi vůbec uzavřena, nedošlo k dohodě o cenových podmínkách, vztah mezi žalobkyní a žalovanou je vztahem spotřebitelským, žalovaná v něm vystupuje jako slabší smluvní strana a i kdyby byla smlouva uzavřena, byla by neplatná. Žalobkyně nesdělila žalované údaje sdělované spotřebiteli, je rozporná s § 1814 písm. b) o. z., veškerá právní jednání jsou rozporná s dobrými mravy a část nároku považuje za smluvní pokutu (blíže viz také bod 12 odůvodnění).
17. Nejvyšší soud ve své judikatuře opakovaně vysvětlil, že vychází-li potvrzující rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé z týchž skutkových a právních závěrů jako rozhodnutí soudu

prvního stupně ve věci samé, pak se požadavkům kladeným na obsah odůvodnění takového rozhodnutí odvolacího soudu (§ 157 odst. 2 o. s. ř.) nikterak neprotiví, jestliže odvolací soud (byť i v reakci na námítky odvolatele) omezí své závěry na prosté „přihlášení se“ ke správnosti skutkových závěrů a právního posouzení věci soudem prvního stupně [srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2004, sp. zn. 29 Odo 257/2002, uveřejněného pod číslem 53/2005 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (v němž Nejvyšší soud při úvaze o způsobu, jakým odvolací soud strukturoval odůvodnění svého rozhodnutí, mimo jiné uzavřel, že na překážku není ani to, že se odvolací soud jako k věcně správným zčásti "pouze" přihlásil k přezkoumatelným skutkovým a právním závěrům formulovaným v rozhodnutí soudu prvního stupně), nebo usnesení ze dne 16. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3450/2011].

18. Skutková zjištění soudu prvního stupně jsou správná, vyplývají z provedených důkazů a náležitě se odrážejí v závěru o skutkovém stavu věci, tento ob stojí i pro odvolací řízení a pro stručnost odůvodnění na něj lze s ohledem na výše specifikovanou ustálenou rozhodovací praxi dovolacího soudu odkázat. Doplnit skutkový stav lze o zjištění, že v případě zanechání studia je student (mimo jiné) povinen uhradit všechny finanční závazky vůči žalobkyni za příslušné období dle cenové úrovně studenta, a to v případě Premium a Exclusive za akademický rok, do kterého byl proveden elektronický zápis (čl. 4 bod 1 nařízení rektora 01/2015) [k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013]. V právní rovině se odkaz týká dílčích právních závěrů o uzavření inominátní smlouvy (§ 1746 odst. 2 o. z.), irelevance absence řádné registrace vnitřních předpisů žalované a posouzení, že smlouva o studiu není spotřebitelskou smlouvou ve smyslu § 1810 a násl. o. z.
19. Soukromé právo vychází ze široce koncipované zásady autonomie vůle a umožňuje právním subjektům, aby si vzájemná práva a povinnosti upravili tak, jak sami chtějí (srov. pravidlo o zásadní dispozitivnosti právních norem vyjádřené v § 1 odst. 2 o. z.). Tedy pro právní poměr účastnic platí, že bylo zásadně jejich věcí, aby si práva a povinnosti ujednaly podle svých představ. K omezení autonomie vůle, potažmo svobodného stanovení obsahu právního poměru může dojít jenom tehdy, existuje-li pro to nějaký legitimní důvod (intenzivní společenský zájem).
20. Podle § 59 zákona o vysokých školách, ve znění zákona č. 137/2016 Sb., poplatky spojené se studiem na soukromých vysokých školách stanoví soukromá vysoká škola ve svém vnitřním předpisu.
21. Podle § 56 odst. 1 písm. a) téhož právního předpisu se studium dále ukončuje zanecháním studia.
22. Podstatné pro rozhodnutí posuzované věci je posouzení, zda § 59 zákona o vysokých školách, který reglementuje stanovení poplatku na soukromých vysokých školách, zakazuje odchýlné ujednání, kterým by se student soukromé vysoké školy zavázal k platbě studijního, případně administrativního poplatku na celou dobu studia, jakožto jedné z nabízených možností (srov. zejména cenovou úroveň Exclusive, ve které se student zavazuje k platbě pouze za dobu, kdy skutečně studoval), i když studia zanechá [§ 56 odst. 1 písm. a) zákona o vysokých školách].
23. Nelze mít sebemenší pochybnost, že citovaná ustanovení zákaz odchýlného ujednání nevyjadřují přímo ani nepřímou a kogentnost, byť jen asymetrická, nevyplývá ani ze smyslu a účelu těchto právních norem.
24. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014, dále s odkazem na důvodovou zprávu vysvětlil, že poplatky spojené se studiem na soukromých vysokých školách, které stanoví soukromá vysoká škola ve svém vnitřním předpisu, nepředstavují přímé (adresné) protiplnění za poskytnuté služby (zprostředkovanou výuku), nýbrž vyjadřují podíl studenta na nákladech na vysokoškolské studium. Způsob financování soukromých vysokých škol vystupujících ve formě obecně prospěšné společnosti dokresluje znění § 40 odst. 2 věty druhé vysokoškolského zákona, podle něhož Ministerstvo může poskytnout soukromé vysoké škole působící jako obecně prospěšná společnost dotaci na uskutečňování akreditovaných studijních

programů a programů celoživotního vzdělávání, s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Výše dotací podle odstavce 2 se určuje na základě dlouhodobého záměru soukromé vysoké školy a jeho každoroční aktualizace, dlouhodobého záměru ministerstva, typu a finanční náročnosti akreditovaných studijních programů, počtu studentů a dosažených výsledků ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a její náročnosti (odstavec 3).

25. Smysl a účel zákonného zakotvení poskytnutí vzdělávání na soukromých vysokých školách i za úplatu (§ 59 zákona o vysokých školách) vyjadřující podíl studenta na nákladech na vysokoškolské studium již ipso facto neomezují smluvní svobodu, což je zřetelnější, přihlédnou-li se k tomu, že spolupodílení se na nákladech vysokoškolského studia je diferenciováno i v návaznosti na různě zohledňované parametry zachování výuky [§ 56 odst. 1 písm. a) zákona o vysokých školách pak poplatek nereglementuje vůbec a ani nezakazuje vnitřním předpisům (transparentně) založit povinnost studentů soukromé vysoké školy platit celou standardní dobu studia bez ohledu na to, zda dostudují]. Vyjádřeno jinak, odstupňovat jednotlivé cenové úrovně také s ohledem na skutečnou (studentem využitou) dobu studia, případně celkovou dobu studia, je vzhledem k nezbytnosti zajistit pokračování výuky i pro případ, pokud se student rozhodne studia zanechat, zcela v souladu se smyslem a účelem vykládané právní normy. Vskutku nelze přehlédnout, že do probíhajícího studia nemůže žalobkyně přijmout dalšího studenta, nepůjde-li svou povahou o výjimečné situace (např. přestup studenta z jiného vysokoškolského studia). Opačný výklad by nutně při efektivním managementu rizik, z čehož jako premisy je nezbytné vycházet, vedl k poměrnému zatížení ostatních – ve studiu pokračujících – studentů, což je nutné odmítnout.
26. Primárně se odvolací soud zabýval tím, zda smlouva o studiu odporuje zákonu [Právo na vzdělání obsažené v čl. 33 Listiny je tradičně doktrinárně i judikaturně považováno za tzv. sociální právo. Kategorizaci odpovídá též systematika Listiny, kdy právo na vzdělání artikulované prostřednictvím čl. 33 se řadí do hlavy čtvrté s názvem "Hospodářská, sociální a kulturní práva". Pro sociální práva je typické, že ze své povahy vyžadují provedení zákonem. Tento princip je stanoven v čl. 41 odst. 1 Listiny, v němž je výslovně stanoveno, že uvedených práv, včetně práva na vzdělání podle čl. 33 Listiny, je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato práva provádějí. Ústavní soud ve vztahu k čl. 41 odst. 1 Listiny dovodil v nálezu dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08 (N 73/49 SbNU 85; 166/2008 Sb.), že pojmovým znakem sociálních práv je „skutečnost, že nemají bezpodmínečnou povahu a je možné se jich domáhat pouze v mezích zákonů (čl. 41 odst. 1 Listiny). Toto ustanovení dává pravomoc zákonodárci stanovit konkrétní podmínky realizace sociálních práv ... U sociálních práv lze konstatovat, že jejich souhrnným omezením je právě skutečnost, že nejsou, na rozdíl např. od základních práv a svobod, přímo vymahatelná na základě Listiny. Jejich omezenost spočívá právě v nutnosti zákonného provedení, které je ovšem zároveň podmínkou konkrétní realizace jednotlivých práv“.]
27. Z výše uvedeného vyplývá, že vykládaná zákonná ustanovení připouští (§ 59 zákona o vysokých školách dokonce předpokládá) autonomní normotvorbu. Odvolací soud proto na rozdíl od soudu prvního stupně má za to, že smluvními stranami smlouvy o studiu sjednaná práva a povinnosti neodporují zákonu. Absentuje-li odchylná úprava spočívající v porušení zákona, nelze vést úvahu, nejen o tom, zda s ohledem na smysl a účel zákona může obstát, nýbrž ani o tom, zda zjevně porušuje veřejný pořádek. Ani relativní, ani absolutní neplatnost nepřipadá z důvodu rozporu se zákonem v úvahu.
28. Následně se odvolací soud zabýval imoralitou naříkaného právního jednání.
29. Dobré mravy judikatura často charakterizuje jako souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, a ze dne

12. 11. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3931/2013, uveřejněný pod č. 15/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část civilní), případně jako souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti (např. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97, uveřejněné pod č. 14/1998 Sbírky nálezů a usnesení, náleze ze dne 25. 8. 2000, sp. zn. IV. ÚS 272/99, nebo usnesení ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. II. ÚS 649/05, uveřejněné pod č. 6/2006 Sbírky nálezů a usnesení).
30. Pojetí dobrých mravů coby ekviténího nástroje, jenž spolu s některými dalšími instituty (např. zákazem zneužití práva či principem poctivosti) umožňuje soudu hledat spravedlivé a hodnotově orientované posouzení konkrétního případu tam, kde by aplikace právních norem mohla vést k řešení zjevně nespravedlivému. Dobré mravy jako princip, který umožňuje soudci zmírňovat tvrdost zákona a rozhodovat v souladu se spravedlností (ekvitou) a slušností nálezová judikatura (srov. například usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 643/03, náleze ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 635/09, uveřejněný pod č. 176/2010 Sbírky nálezů a usnesení, náleze ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 34/09, uveřejněný pod č. 187/2010 Sbírky nálezů a usnesení, nebo náleze ze dne 14. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 3391/15, uveřejněný pod č. 209/2017 Sbírky nálezů a usnesení) zastává a k tomuto pojetí se hlásí též rozhodovací praxe dovolacího soudu (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 22 Cdo 1363/2019). Podle této soudní praxe nelze dobré mravy vykládat pouze jako soubor mravních pravidel užívaných jako korektiv či doplňujících obsahový faktor výkonu subjektivních práv a povinností, ale jako příkaz soudci rozhodovat v souladu s ekvitou, což ve svých důsledcích znamená nastoupení a prosazení cesty nalézání skutečné spravedlnosti.
31. Odvolací soud v souladu se soudní praxí, která považuje za samozřejmé a určující pro nalézání práva, že soud vždy vychází z individuálních rozměrů každého jednotlivého případu, které jsou založeny na zjištěných skutkových okolnostech, posuzoval smlouvu o studiu jako celek. Tedy nejen samotné ujednání o studijním a administrativním poplatku, o jehož soulad s dobrými mravy jde, ale také ujednání další, která zakládají smluvním stranám ostatní práva a povinnosti, včetně možnosti zvolit jednotlivé cenové úrovně (blíže k tomu srov. bod 25 odůvodnění). Neshledal, že by se práva a povinnosti smluvních stran ocitly ve značné nerovnováze, případně jiné okolnosti, pro které by smlouva o studiu obstála v testu zákonnosti, a přesto neobstála z důvodu rozporu s dobrými mravy jako platné právní jednání. Lze uzavřít, že smlouvu o studiu, oproti názoru soudu prvního stupně, nelze považovat za absolutně neplatné právní jednání (§ 588 o. z.) z důvodu rozporu s dobrými mravy.
32. Odvolací soud opětovně připomíná, že je zásadně věcí soukromoprávních subjektů, jak si své poměry upraví, a protože nebylo shledáno, že by ujednání o poplatcích porušovalo jiný relevantní zájem (hodnotu), případně nezbytné omezení by bylo prostředkem k dosažení alespoň přibližné smluvní spravedlnosti, nelze stranám soukromoprávního poměru upřít možnost autonomní normotvorby.
33. Z ustálené judikatury Ústavního i Nejvyššího soudu se podává, že soud není povinen budovat vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jeho závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. náleze Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, či usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. III. ÚS 3122/09, anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2214/2010).
34. Pokud se dosavadní argumentace – logicky k odvolacím námitkám a důvodům napadeného rozsudku – upnula k závěru o platnosti smlouvy o studiu (právní kvalifikace poplatku jako sankce nepřipadá v úvahu), může nyní odvolací soud k argumentaci žalované (uvedené zejména ve vyjádření k odvolání) stručně uvést předně to, že odvolací soud nevidí důvod odchytil se od závěrů zformulovaných v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn.

33 Cdo 4532/2014. V poměrech posuzované věci je nepřítomný odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 33 Cdo 3805/2018. Dovolací soud v tomto rozsudku řešil právní otázku posouzení právního poměru založeného smlouvou o poskytování základního vzdělání jako spotřebitelského, přičemž odvolacímu a obvodnímu soudu vytkl, že tuto smlouvu jako spotřebitelskou posoudily, ačkoliv pominuly, že k rozhodujícím skutečnostem, které nelze při právním hodnocení smlouvy pominout, patří i to, že vzdělávání poskytované právníckými osobami, předmětem jejichž činnosti je (také) poskytování vzdělávání nebo školských služeb (nejen vytváření zisku), je veřejnou službou ve smyslu § 2 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. Dalším kritériem je způsob financování právnícké osoby, která je součástí veřejného vzdělávacího systému, tj. zcela nebo hlavně z veřejných prostředků, popřípadě s nařízeným způsobem nakládání se ziskem na vzdělávání a školské služby. Zdůraznil i naléhavost státního zájmu na úrovni základního vzdělávání. Z uvedeného je tak zřejmé, že závěr, že smlouva o studiu není smlouvou spotřebitelskou, nebyl vyprázdněn (negován), protože veškerá další argumentace žalované vážící se k spotřebitelské ochraně je nepřítomná.

35. Obdobně je tomu s argumentací ohledně vzájemnosti plnění a lichvy, neboť z uvedené judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že poplatky nejsou svou povahou protiplněním, natož vzájemným plněním, kromě toho a) nelze přehlédnout, že z pokračování studia v případě studentů, kteří studia nezanedali vyplývá zřejmá připravenost žalobkyně k poskytnutí plnění (§ 1911 o. z.), b) na skutková tvrzení týkající se zneužití tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti uvedené až po nastoupení koncentraci by jako k nepřijatelným novotám nemohlo být přihlíženo.
36. Nedostatek řádné registrace vnitřních předpisů, tedy porušení veřejnoprávní povinnosti nemá v soukromoprávní sféře (srov. § 1 odst. 1 in fine o. z.) vliv, neboť s ohledem na výše popsany účel § 59 a § 56 odst. 1 zákona o vysokých školách nemá tento nedostatek vliv na platnost právního jednání (srov. § 580 ve spojení s § 586 o. z.).
37. Odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. b) o. s. ř. změnil napadený rozsudek, protože nebyly splněny podmínky pro jeho potvrzení (§ 219) nebo zrušení (§ 219a) a po doplnění byl skutkový stav věci zjištěn tak, že bylo možné o věci rozhodnout.
38. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalobkyně byla v řízení zcela úspěšná, a proto jí byla přiznána náhrada účelně vynaložených nákladů na uplatnění práva. Účelně vynaložené náklady žalobkyně se sestávají z odměny za zastupování žalobkyně advokátem, paušální částky jako náhrady jeho hotových výdajů, cestovného, náhrady za promeškaný čas a soudního poplatku. Zástupce žalobkyně vykonal ve věci 7 úkonů právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení podle § 11 odst. 1 písm. a), výzvě k plnění se základním skutkovým a právním rozbohem předcházející návrhu ve věci samé, písemném podání ve věci samé, tj. žalobě, replice k procesní obraně (15. 10. 2021) a doplnění tvrzení na výzvu soudu (20. 3. ve spojení s 8. 4. 2022), vždy podle § 11 odst. 1 písm. d) a účasti na jednání konaných dne 14. 3. a 22. 7. 2022 podle § 11 odst. 1 písm. g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Odměna za zastupování žalobkyně advokátem podle § 7 bod 6 ve spojení s § 8 odst. 1 advokátního tarifu činí za jeden úkon právní služby 7 900 Kč, celkem 55 300 Kč. Paušální částka jako náhrada hotových výdajů činí celkem 2 100 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Cestovní výdaje za jízdu k jednání soudu na trase Praha – Frýdek-Místek a zpět v celkové vzdálenosti 736 km osobním motorovým vozidlem registrační značky 6AI 4644 o kombinované spotřebě motorové nafty 5,4 l/100 km a její vyhláškové ceně činí 4 893,96 Kč za cestu k jednání konaného dne 14. 3. 2022 a 5 331,14 Kč za cestu k jednání konaného dne 22. 7. 2022. Náhrada za promeškaný čas za 32 půlhodin činí 3 200 Kč podle § 14 odst. 3 advokátního tarifu. Protože zástupce žalobkyně prokázal, že je plátcem daně z přidané hodnoty, byla částka 70 825,10 Kč navýšena o částku odpovídající příslušné náhradě za daň z přidané hodnoty, což v součtu činí 85 698 Kč. Do náhrady nákladů řízení je třeba zahrnout částku 6 800 Kč za soudní poplatek. Souhrnná výše náhrady účelně vynaložených nákladů činí 92 498 Kč.

39. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení je odůvodněn § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o. s. ř., protože žalobkyně byla úspěšná i v odvolacím řízení, přičemž v této relativně samostatné fázi zástupce žalobkyně učinil 3 úkony právní služby spočívající v odvolání ve věci samé podle § 11 odst. 1 písm. k), podání ve věci samé (replika žalobkyně k vyjádření žalované ze dne 23. 10. 2022, ve které k věci samé obsáhle argumentovala) podle § 11 odst. 1 písm. d) a účasti na jednání odvolacího soudu dne 28. 3. 2023 podle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu. Odměna a paušální náhrada celkem činí 24 600 Kč (23 700 Kč + 900 Kč) podle § 7 bod 6, § 8 odst. 1 a § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Cestovní výdaje za jízdu k jednání odvolacího soudu konaného dne 28. 3. 2023 na trase Praha – Ostrava a zpět v celkové vzdálenosti 746 km shodným osobním motorovým vozidlem činí 5 655,72 Kč a náhrada za promeškaný čas za 16 půlhodin činí 1 600 Kč podle § 14 odst. 3 advokátního tarifu, to vše navýšeno příslušnou náhradou za daň z přidané hodnoty činí 38 545 Kč.
40. Odvolací soud nezahrnul mezi účelně vynaložené výdaje žalobkyně úkon právní služby spočívající v další poradě s klientem přesahující jednu hodinu, která se měla konat 10. 8. 2022, neboť žalobkyně neprokázala, že by tento úkon právní služby byl vůbec učiněn.
41. Soudní poplatek za odvolání činí 8 500 Kč (žalobkyně se tohoto nákladu výslovně nevzdala), a proto souhrnná výše náhrady účelně vynaložených nákladů odvolacího řízení činí 47 045 Kč.
42. V souladu s § 149 odst. 1 o. s. ř. je žalovaná povinna zaplatit náhradu nákladů k rukám zástupce žalobkyně.
43. O lhůtě k plnění bylo rozhodnuto podle § 160 odst. 1 věta před středníkem o. s. ř., když nebyly shledány okolnosti, na základě kterých by byla pariční lhůta prodloužena, případně stanoveno, že plnění se bude dít ve splátkách.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je přípustné dovolání**, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Okresního soudu ve Frýdku-Místku.

Ostrava 30. března 2023

JUDr. Lenka Severová v. r.
předsedkyně senátu